

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, קִשְׁת אֶתָּא לְאַנְנָא עַל עֲלָמָא.
 לְמַלְכָּא, דְּכָל זְמַנִּין דְּבִרְיָה חָב לְקַבְּלִיהּ, אֶתָּא
 מְלָכָא לְאַלְקָאָה לִיְהוּ, אֶתְגַּלְיָא עָלֶיהּ מִטְרוּנִיתָא
 בְּלָבוּשֵׁי יָקָר דְּמַלְכוּ, מְלָכָא חָמֵי לָהּ סְלִיק רוּגְזָא
 דְּבִרְיָה, וְחֲדִי בָּהּ, דְּכִתְיֹב, (בראשית ט) וְרָאִיתִיָּה לְזָפוּר
 בְּרִית עוֹלָם. וְעַל דָּא, לֹא אֶתְחַזִּי קִשְׁת בְּעֲלָמָא, אֶלָּא
 בְּלָבוּשֵׁי יָקָר דְּמַלְכוּ. וּבִשְׁעֵתָא דְּאִית צְדִיק בְּעֲלָמָא,
 אִיהוּ בְּרִית, לְמִיקָם בְּרִית, וְאֲנִין עַל עֲלָמָא. לֹא הָיִי
 צְדִיק, הָא קִשְׁת, לְאַתְחַזָּא דְּהָא עֲלָמָא אִיהוּ קִיִּמָּא
 לְאוּבְדָּא, אֶלָּא בְּגִין קִשְׁת דָּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לְעוֹלָם לֹא אֶתְלַבֵּשׁ קִשְׁת דָּא,
 אֶלָּא בְּלָבוּשָׁא דְּאַבְהֵן קַדְמָאִי. יְרוּק וְסוּמָק
 וְחִיּוּר. יְרוּקָא, דָּא לְבוּשָׁא דְּאַבְרָהָם, אֶצְטַבַּע לְבוּשָׁא
 (ס"א ג'וון) דָּא, כַּד נָפַק מִיְנֵיהּ יִשְׁמַעֵאל. סוּמָקָא, דָּא גִזּוּן
 יִצְחָק. דְּאֶתִּיא סוּמָקָא וְאַצְטַבַּע, כַּד נָפַיק מִיְנֵיהּ עֵשָׂו.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

צְדִיק בְּעוֹלָם, הוּא בְּרִית לְהַעֲמִיד בְּרִית וּמַגֵּן
 עַל הָעוֹלָם. אִם אֵין צְדִיק, הָרִי קִשְׁת,
 לְהִרְאוֹת שְׁהָעוֹלָם עוֹמֵד לְהַאֲבִיד, אֶלָּא בְּגַלְל
 קִשְׁת זו.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לְעוֹלָם לֹא מִתְלַבֵּשׁת
 קִשְׁת זו, אֶלָּא בְּלָבוּשׁ הָאֲבוֹת הָרַאשׁוּנִים,
 יְרוּק אָדָם וְלָבָן. יְרוּק, זֶה לְבוּשׁ אַבְרָהָם,
 נַצְטַבַּע לְבוּשׁ (מ"ד) זֶה בְּשִׁינָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעֵאל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַקִּשְׁת בָּאָה לְהַגֵּן עַל הָעוֹלָם.
 לְמַלְךְ שְׂכַל הַפְּעֻמִּים שְׂבַנּוּ חָטָא כְּנַגְדּוֹ, בָּא
 הַמְלָךְ לְהַלְקוֹתוֹ – הַתְּגַלְתָּהּ עָלָיו הַמְלָכָה
 בְּלָבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל מַלְכוּת. בְּשֶׁהַמְלָךְ רוּחָה
 אוֹתָהּ, מִסְתַּלַּק הַרְגוֹ שֶׁל בְּנוֹ, וְשַׁמְט בָּהּ,
 שְׂכַתוֹב (בראשית ט) וְרָאִיתִיָּה לְזָפוּר בְּרִית עוֹלָם.
 וְעַל כֵּךְ לֹא נִרְאִית הַקִּשְׁת בְּעוֹלָם אֶלָּא
 בְּלָבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל מַלְכוּת. וּבִשְׁעָה שֵׁישׁ

וְאֶת־מִשְׁךְ הַהוּא סוּמְקָא לְתַתָּא, עַד כַּכָּא דְמַאֲדִים,
דְּאֶתְאַחִיד בֵּיה עֵשׂו. תְּוֹרָא, דָּא אִיהוּ לְבוּשָׂא טָבָא
דְּיַעֲקֹב, דְּהָא לָא אֲשַׁתְּנֵנוּ אֲנַפְוּהִי לְעֵלְמִין.

רַבִּי אַבָּא אָמַר יָאוּת הוּא, אֲבָל הָכִי אָמַר בּוּצִינָא
קַדִּישָׁא, תְּוֹר, דָּא אֲבַרְהָם. דְּאֶתְלַפֵּן בְּתוֹרָא
דְּנוֹרָא. סוּמְקָא, דָּא יַעֲחָק וְדָאִי. יְרוּק, דָּא הוּא יַעֲקֹב,
דְּקִימָא בֵּין תְּרִין גּוֹזְנִין, וּכְתִיב בֵּיה בְּיַעֲקֹב, (ישעיה כט)
לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחָזְרוּ דְּהָא כָּל
עַרְסִיה שְׁלִים הָהּ. וְהָכִי הוּא לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב,
לְאֶתְחַזָּא בְּגוֹזֵן סוּמְקָא, בְּיַעֲחָק דְּנַפְק מִנִּיה עֵשׂו. וְלֹא
עֲתָה פָּנָיו יִחָזְרוּ, כְּאֲבַרְהָם לְאֶתְחַזָּא בְּגוֹזֵן תְּוֹר,
דְּנַפְק מִנִּיה יִשְׁמַעֲאֵל. אֵלָא נָטַל גּוֹזְנִין, לְאֶתְעַטְרָא
בְּהוּ, עַל אֲבָהֵן דִּילִיה, (דף רט"ו ע"ב) וּבְאֵלִין לְבוּשִׁין
מִתְּלַבְּשַׁת קֶשֶׁת, בְּשַׁעֲתָא דְּאֶתְחַזִּי קַמִּי מִלְּפָא.

לשון הקודש

בְּיַעֲקֹב, (ישעיה כט) לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא
עֲתָה פָּנָיו יִחָזְרוּ, שְׁהָרִי כָּל מַטְתּוֹ הִיתָה
שְׁלֵמָה. וְכֵן הוּא לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב –
לְהִרְאוֹת בְּגוֹזֵן אָדָם בְּיַעֲחָק שְׂנֵאָא מִמֶּנּוּ עֵשׂו,
וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחָזְרוּ – כְּמוֹ אֲבַרְהָם, לְהִרְאוֹת
בְּגוֹזֵן לְבָן, שְׂנֵאָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעֲאֵל. אֵלָא לְקַח
גּוֹזֵם לְהִתְעַטֵּר בְּהֵם עַל הָאֲבוֹת שְׁלוֹ.
וּבְלְבוּשִׁים הִלְלוּ מִתְּלַבְּשַׁת הַקֶּשֶׁת בְּשַׁעֲה
שְׁנַרְאִית לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.

אָדָם זֶה הַגּוֹזֵן שֶׁל יַעֲחָק, שְׂבָא אָדָם וְנִצְבַּע
בְּשֵׂנֵאָא מִמֶּנּוּ עֵשׂו, וְנִמְשַׁךְ אוֹתוֹ הָאָדָם
לְמַטָּה עַד כּוֹכַב מַאֲדִים, שְׂנֵאָחוּ בּוּ עֵשׂו.
לְבָן זֶהוּ לְבוּשׁ טוֹב שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁהָרִי לֹא
הִשְׁתַּנְּנוּ פָּנָיו לְעֵלְמִים.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, יָפָה הוּא, אֲבָל כֵּן אָמַר
הַמְּנַרְה הַקְּדוּשָׁה, לְבָן זֶה אֲבַרְהָם, שְׁהִתְלַפֵּן
בְּלָבָן הָאֵשׁ. אָדָם זֶה וְדָאִי יַעֲחָק. יְרוּק זֶהוּ
יַעֲקֹב, שְׁעוּמַד בֵּין שְׁנֵי גּוֹזֵם, וּכְתוּב בּוּ

תָּא חַוִּי, רָזָא דְבְרִית קְדִישָׁא, הִיא אֶת יו"ד,
 דְּמַתְעַטְרָא בְּרִשְׁמוֹ עֲלָאָה, וְהָא (ס"א וְדָא) אִיהוּ
 דְּאִתְרִשִׁים בְּבְרִית תְּדִיר לְעֲלָמִין, וּבְגִין דְּקֵנִי פְּנִיחַס
 עַל בְּרִית, אִתְרִשִׁים בְּשָׁמְיָה הָכָא אֶת דָּא, פְּנִיחַס יו"ד
 זְעִירָא, אִיהוּ יו"ד דְּאִיהוּ בְּרִית וְדָא, דְּנִפְיָק מִגּוֹ יו"ד
 עֲלָאָה קְדִישָׁא. וְעַל דָּא, אִיהוּ קָאִים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים
 קָמִי מַלְפָּא קְדִישָׁא, דְּלֹא אִתְאַבֵּיד מִגּוֹ עֲלָמָא. וְהַכִּי
 הוּא נָקִי מִהֵוּא חוּבָא דְּפַעוּר, וְלֹא אִתְאַבֵּיד תְּדִיר
 מִגּוֹ קְדִישָׁא דְּעֲלָמָא. (ס"א וְלֹא אִתְאַבֵּיד מִגּוֹ עֲלָמָא) (אִיּוֹב ד) וְאִיפְה
 יִשְׂרָיִם נִכְחָדוּ, אֵלִין נָדָב וְאִבְיָהוּא, דְּלֹא אִשְׁתַּצִּיאוּ מִן
 הַהוּא עֲלָמָא בְּגִינְיָה.

רעיא מהימנא

אָמַר לִיה רַעֲיָא מְהִימְנָא, שְׁפִיר קְאָמְרַת, אַבְל בְּגִין דְּאִלְיָהוּ
 דְּאִיהוּ פְּנִיחַס, קִנִּי עַל בְּרִית, עָרִיף לְחַדְתָּא מַלְיָן סְגִיָּאִין
 בִּיה, דְּהָאִי פְּרֻשְׁתָּא כְּתִיבָא בְּאוּרִייתָא עַל שְׁמִיָּה, דְּעֲלִיָּה אִתְמַר

לשון הקודש

פַּעוּר, וְלֹא נֶאֱבַד תְּמִיד בְּתוֹךְ קִדְשׁ הָעוֹלָם
 (ולא נֶאֱבַד מִתּוֹךְ הָעוֹלָם). (אִיּוֹב ד) וְאִיפְה יִשְׂרָיִם נִכְחָדוּ
 - אֵלֵינוּ נָדָב וְאִבְיָהוּא שְׁלֵא נִשְׁמְדוּ מֵאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם בְּגִלְלוּ.

רעיא מהימנא

אָמַר לוֹ הַרְעֵה הַנְּאֻמָּן, יְפָה אִמְרַת, אַבְל
 מִשּׁוּם שְׁאִלְיָהוּ, שְׁהוּא פְּנִיחַס, קִנָּא עַל
 הַבְּרִית, עָרִיף לְחַדְשׁ דְּבָרִים רַבִּים בְּה, שְׁהָרִי
 הַפְּרֻשָּׁה כְּתוּבָה בְּתוֹרָה עַל שְׁמוֹ, שְׁעֲלִי

בַּא וְרָאָה, סוּד הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה הִיא אוֹת
 יו"ד שְׁמַתְעַטְרַת בְּרִשְׁם עֲלִיּוֹן, וְהָרִי (תּוֹח) הוּא
 שְׁנַרְשָׁם בְּבְרִית תְּמִיד לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם
 שְׁקִנָּא פְּנִיחַס עַל הַבְּרִית, נִרְשָׁמָה בְּשִׁמּוֹ
 הָאוֹת הוּוּ כְּאֵן, פְּנִיחַס, יו"ד קְטַמְנָה, הִיא
 יו"ד שְׁהִיא בְּרִית וְדָא, שְׁיוּצָאָת מִתּוֹךְ יו"ד
 עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה. וְלִכְּנָן הוּא עוֹמֵד בְּקִיּוּם שְׁלָם
 לְפָנֵי הַמְּלַךְ הַקְּדוּשׁ, שְׁלֵא נֶאֱבַד מִתּוֹךְ
 הָעוֹלָם. וְכָךְ הוּא נָקִי מֵאוֹתוֹ חֲטָא שְׁל

(מלכים א יט) קָנָא קִנְאָתִי, תְּרִי קִנְאוֹת, חַד בְּשַׁד"י דְּלַעֲיָלָא, וְתַנְיִנָא בְּשַׁד"י דְּלִתְתָא, וּבְגִין דָּא עֲבִיד תְּרִין שְׁבוּעוֹת (נ"א בתרין לא לא) (ס"א בתרין זמנין) בְּתַרְוֵיהוּ, וְתַרִין זְמַנִּין לֹא לֹא.

אָבֵל רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מָאן דְּחָמֵי קִשְׁתָּ בְּגוֹזְנֵי גְהִירִין, צְרִיךְ לְבָרְכָא בְּרוּךְ זוֹכֵר הַבְּרִית. וּבְגִלוֹתָא דְּלֹאזו אִיהוּ גְהִיר בְּגוֹזְנֵי כְּדָקָא יֵאוֹת, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּלִזְמַנִּין גְּהִיר זְעִיר, וְזְמַנִּין לָא גְהִיר כְּלָל, זְמַנִּין אֲתַחְזִי בְּשְׁלִימוֹ, וְזְמַנִּין לָאוּ. דְּקִשְׁתָּ קָא רְמִיז גְּוֹזְנֵי, לְזַכּוֹן דְּכַהֲנִים לְוִים וְיִשְׂרָאֵלִים, כּד אֵינּוּן שְׁפִירִין, דְּגְהִיר קִשְׁתָּ בְּגוֹזְנֵי דְּאֵינּוּן תַּלְתָּ.

קוּם אַנְתָּ רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, וְאִימָא, דְּהָא מְלִין שְׁפִירִין קָא אֲמַרְתָּ בַּחֲבוּרָה קְדָמָא, דְּקִשְׁתָּ לָא אֲתִיָּא אֶלָּא לְאַנְנָא עַל עֲלָמָא. לְמַלְכָּא, דְּבַכָּל זְמַנָּא דְּבִרְיָה חָב, וּמַלְכָּא חֲזִי לְמַטְרוֹנִיתָא, סְלִיק רוּגְזָא דְּבִרְיָה, דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית ט) וּרְאִיתִיָּה לְזִפּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְעַל דָּא לָא אֲתַחְזִי קִשְׁתָּ, אֶלָּא לְאַנְנָא עַל עֲלָמָא. וְלֹא אֲתַגְּלִיָּא, אֶלָּא בְּלָבוּשׁ יָקָר דְּמַלְכוּ, וּבְשַׁעֲתָא דְּאִית צְדִיק בְּאַרְעָא, אִיהוּ בְּרִית. לְמִיקָם בְּרִית.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

יְפִים, שְׁהַקִּשְׁתָּ מְאִירָה בְּגוֹנִיָּה שְׁהֵם שְׁלֵשָׁה. קוּם אַתָּה רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וְאָמַר, שְׁהִרִי דְּבָרִים יְפִים אֲמַרְתָּ בַּחֲבוּר הִרְאִישׁוֹן, שְׁקִשְׁתָּ לֹא בָּאָה אֶלָּא לְהִגֵּן עַל הָעוֹלָם. לְמַלְךְ, שְׁבַכָּל זְמַן שְׁבַנּוּ חוּטָא וְהַמְלִךְ רוּאָה אֶת הַמְלָכָה, מִסְתַּלַּק רְגוּ בְּנוּ, שְׁפַתּוֹב (בְּרֵאשִׁית ט) וּרְאִיתִיָּה לְזִכּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְלָכֵן לֹא נִרְאִיתָ קִשְׁתָּ אֶלָּא לְהִגֵּן עַל הָעוֹלָם. וְלֹא נִגְלִיתָ אֶלָּא בְּלָבוּשׁ נִכְבָּד שֶׁל מַלְכוּת, וּבְשַׁעֲהָ שִׁישׁ צְדִיק בְּאַרְזֵן, הוּא הַבְּרִית, לְהַעֲמִיד בְּרִית.

נְאֻמַר (מלכים א-יט) קָנָא קִנְאָתִי, שְׁתִּי קִנְאוֹת. אַחַת בְּשַׁד"י שְׁלַמְעֵלָה, וְהַשְּׁנִית בְּשַׁד"י שְׁלַמְטָה. וְלָכֵן עָשָׂה שְׁתֵּי שְׁבוּעוֹת (בְּשַׁנִּי לֹא לֹא) (בְּפַעֲמִים) בְּשַׁתִּיהוֹן, וּפַעֲמִים לֹא לֹא.

אָבֵל רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִי שְׂרוּאָה קִשְׁתָּ בְּגוֹנִים מְאִירִים, צְרִיךְ לְבָרַךְ בְּרוּךְ זוֹכֵר הַבְּרִית. וּבְגִלוֹתָא, שְׁאִינְהָ מְאִירָה בְּגוֹנִיָּה כְּרֵאוּי, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁלַפְעָמִים מְאִירָה מְעַט וּלְפַעֲמִים לֹא מְאִירָה בְּכָלֵל, לְפַעֲמִים נִרְאִית בְּשַׁלְמוֹת וּלְפַעֲמִים לֹא. שְׁקִשְׁתָּ רוּמּוֹת גְּוִיָּה לְזַכּוֹת הַכַּהֲנִים לְוִים וְיִשְׂרָאֵלִים כְּשֵׁהם

וְכִי בְּגִלּוֹתָא, קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אֲתֵרְחַק מִמְטְרוֹנִיתָא, וְאִידָּהּ
 מְטְרוֹנִיתָא אֲתֵלְבַּשַׁת לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא בְּגִלּוֹתָא (ס"א ל"ג לא)
 לא. אָבֵל בְּגִלּוֹתָא, לְבוּשָׁה דְקַדְרוּת, וְאִיהוּ אֲמַרְתָּ (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אֵל
 תְּרַאנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ. אֶלָּא וְדָאֵי הַהוּא קִשְׁתָּ דְאֲתַגְלִיָּא
 בְּגִלּוֹתָא, לָאוּ אִיהוּ אֶלָּא מְטְרוֹנִין, דְאֲתַקְרִי שְׂדִי וְאִיהוּ (בְּרַאשִׁית כד)
 עֲבָדוּ זְקֵן בֵּיתוֹ, דְשִׁלִּיט בְּכָל דִּילִיָּה (בְּגִלּוֹתָא), וּבְנֵי, אֲתַקְרִיאֵוּ
 עֲבָדִים דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. וּבְנֵי מְטְרוֹנִיתָא בְּנִים, וּבְגִין דָּא, אִם
 כְּבָנִים אִם כְּעֲבָדִים.

וּבְזִמְנָא דְאֲתַחֲרַב בִּי מִקְדָּשָׁא, אוֹקְמוּהָ דְעֲבָדִים חֲפּוּ רַאשָׁם,
 וְנִתְדַלְדְּלוּ אַנְשֵׁי מַעֲשָׂה. וְדָאֵי אַנְשֵׁי מַעֲשָׂה אֲתַקְרִיאֵוּ,
 עַל שֵׁם מְטְרוֹנִיתָא, דְאֲתַמַּר עָלֶיהָ (מְשַׁלֵּי לא) רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאֲתָּ
 עָלִית עַל כְּלָנָה. אָבֵל אֵי אִית צְדִיק, דְזֹכּוּוּי וְעוֹבְדוּי לְאֲנַחְרָא, בְּהוֹן
 מְטְרוֹנִיתָא, וְלִמְפִּשֵׁט מְנַה לְבוּשֵׁי קַדְרוּתָא דְפִשְׁטִין וְלִקְשֵׁטָא לָהּ
 בְּלְבוּשֵׁין דְגִוּוֹנִין נְהִירִין דְרִזִּין דְאוּרִיָּתָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וְרֵאִיתִיהָ
 לְזִכּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְרֵאִיתִיהָ, בְּרִזִּין נְהִירִין דְאוּרִיָּתָא, דְאוּרִיָּתָא רִזִּין
 אֲתַקְרִי, חֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (מְשַׁלֵּי ו) כִּי נִרַם מְצוּחַ וְתוֹרַה אוּר. וּבְאֵלִין
 רִזִּין אֲתַמַּר וְרֵאִיתִיהָ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

וּכְשֶׁתַּחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, פְּרֻשָׁה שְׁעָבָדִים
 חֲפּוּ רַאשָׁם וְנִתְדַלְדְּלוּ אַנְשֵׁי מַעֲשָׂה. וְדָאֵי
 אַנְשֵׁי מַעֲשָׂה נְקָרְאוּ עַל שֵׁם הַמַּלְכָּה, שְׁנֵאֲמַר
 עָלֶיהָ (מְשַׁלֵּי לא) רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאֲתָּ
 עָלִית עַל כְּלָנָה. אָבֵל אִם יֵשׁ צְדִיק שְׁזִכִּינְתּוּ
 וּמַעֲשָׂיו לְהֵאִיר בְּהֵם אֵת הַמַּלְכָּה, וְלִפְשֵׁט
 מִמְּנָה לְבוּשֵׁי קַדְרוּת הַפְּשׁוּטִים וְלִקְשֵׁט
 אוֹתָהּ בְּלְבוּשֵׁים שֶׁל גִּוּוֹנִים מְאִירִים שֶׁל
 סוּדוֹת הַתּוֹרָה, מַה פְּתוּב בּוֹ? וְרֵאִיתִיהָ לְזִכּוֹר
 בְּרִית עוֹלָם. וְרֵאִיתִיהָ, בְּסוּדוֹת מְאִירִים שֶׁל

וְכִי בְּגִלּוֹת הֵתַרְחַק הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִהַמַּלְכָּה? וְאִידָּהּ הַמַּלְכָּה הֵתַלְבְּשָׁה לְבוּשֵׁי
 מַלְכוּת בְּגִלּוֹת? לא. אָבֵל בְּגִלּוֹת לְבוּשָׁה שֶׁל
 קַדְרוּת, וְהִיא אוֹמַרְתָּ, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אֵל תְּרַאנִי
 שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ. אֶלָּא וְדָאֵי אוֹתָהּ קִשְׁתָּ
 שְׁנַגְלִית בְּגִלּוֹת אֵינָה אֶלָּא מְטְרוֹנִין, שְׁנַקְרָא
 שְׂדִי, וְהוּא עֲבָדוּ זְקֵן בֵּיתוֹ שְׁשׁוּלֵט בְּכָל
 אֲשֶׁר לוֹ (בְּגִלּוֹת), וּבְנֵי נְקָרְאִים עֲבָדֵי הַקּוּדֶשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וּבְנֵי הַמַּלְכָּה בְּנִים, וּמַשׁוּם זֶה אִם
 כְּבָנִים אִם כְּעֲבָדִים.

וּבַהֲהוּא זְמַנָּא סָלִיק מִנִּיה רִוּגָא דְבְרִיה, (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ
שָׁכְכָה, וַיִּמָּא לָהּ מַלְכָּא בַעֲלוּתָא דְעַמִּידָה קַמִּיה, (אסתר
ח) מַה שְׂאֵלְתָךְ וַיִּנְתֵּן לָךְ וּמַה בְּקִשְׁתָּךְ. בְּהַהוּא זְמַנָּא, שְׂאֵלְתָא עַל
פּוּרְקָנָא דִּילָהּ, וּבְנָהָא עַמִּיה, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (אסתר ז) תִּנְתֵּן לִי
נַפְשִׁי בְשְׂאֵלְתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי. אֲבָל קִשְׁת דְּאֵתְחוּזָא בְּעֵלְמָא
בְּגִלוּתָא, דְּעַבְדָּא אִיהוּ, זְמַנִּין דְּנַפִּיק בְּשְׁלִימוֹ, כַּד בְּנוֹי מְכַשְׂרִין
עוֹבְדוֹי, וְלִזְמַנִּין לָא אֲשַׁתְּכַח בְּשְׁלִימוֹ, כַּד בְּנוֹי לָא מְכַשְׂרִין עוֹבְדוֹי
(כאן חסר).

וְאִי לָאוּ בְּגִין אוֹת יו"ד דְּשַׁד"י דְּקִנֵּי עֲלֵה פְּנִחַס דְּאִנִּין לִיה
מִשְׁבַּטָּא דְּשִׁמְעוֹן הוּוּ קַמְלִין לִיה וְאוֹבְדִין לִיה מִעֵלְמָא. וּבְגִין
דָּא (איוב ד) זָכַר נָא מִי הוּא נָקִי אֲכַד דָּא פְּנִחַס. וְאִיפֹה יִשְׂרָיִם
נִבְחָדוּ, אֲלִין דְּמְכַשְׂרִין עוֹבְדֵיהוֹן קַמִּי מַלְכָּא, וּמְקַנִּין עַל שְׁמִיָּה,
וּמְקַדִּישִׁין לִיה בְּרַבִּים. הָכִי מְקַדְּשִׁין לִיה לְעֵילָא, בֵּין מְמַנֵּן דְּשָׂאָר
עַמִּין, וְאֲשַׁתְּמוּדְעִין לִיה כָּל מְמַנָּא בְּכַנּוּיָּהּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל
אֲשַׁתְּמוּדְעִין לְעֵילָא כְּלָא בְּשֵׁם יְהוָה, דְּאִיהוּ חַיִּי כָּל פְּנוּיִין.

לשון הקודש

כְּשִׁבְנוֹי לָא מְכַשְׂרִים מְעַשִּׂיהֶם.
וְאִם לָא בְּגַלְל אוֹת יו"ד שֶׁל שַׁד"י שְׁקִנְא
עֲלֵיהּ פְּנִחַס שְׁהַגְּנָה עֲלֵיו מִשְׁבַּטוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן,
הָיוּ הוֹרֵגִים אוֹתוֹ וּמְאֲבָדִים אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם.
וּמִשּׁוּם זֶה, (איוב ד) זָכַר נָא מִי הוּא נָקִי
אֲכַד – זֶה פְּנִחַס. וְאִיפֹה רְשָׁעִים נִבְחָדוּ –
אֵלוּ שְׁמַעְשִׂיהֶם בְּשָׂרִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְקַנְאִים
עַל שְׁמוֹ וּמְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ בְּרַבִּים, כִּד
מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ לְמַעְלָה בֵּין מְמַנֵּי שְׂאָר
הָעַמִּים, וְנוֹדְעִים לוֹ כָּל מְמַנָּה בְּכַנּוּיָּו. אֲבָל
יִשְׂרָאֵל נוֹדְעִים לְמַעְלָה הַכֹּל בְּשֵׁם יְהוָה,
שְׁהוּא מְחִיָּה כָּל הַכַּנּוּיִים.

הַתּוֹרָה, שְׂאוּר נִקְרָא ר"ו. זְהוּ שְׁכָתוֹב (משלי
א) כִּי יָרַ מַצְוָה וְתוֹרָה אֹר. וּבַסְּפֻדוֹת הִלְלוּ
נְאֻמַר וְרֵאִיתִיהּ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן עוֹלָה מְמַנּוּ רִגּוּ בְּנוֹ, (אסתר ז)
וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה, וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ
בְּתַפְלַת הָעַמִּידָה לְפָנָיו, (שם ח) מַה שְׂאֵלְתָךְ
וַיִּנְתֵּן לָךְ וּמַה בְּקִשְׁתָּךְ. בְּאוֹתוֹ זְמַן שׂוֹאֵלְת
עַל גְּאֻלְתָּהּ וּבְנִיָּה עַמָּה, זְהוּ שְׁכָתוֹב (שם ז)
תִּנְתֵּן לִי נַפְשִׁי בְשְׂאֵלְתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי. אֲבָל
קִשְׁת שְׁנַרְאִית בְּעוֹלָם בְּגִלוּת, שְׁעַבְד הוּא,
לְפַעְמִים יוֹצֵא בְשִׁלְמוֹת, כְּשִׁבְנוֹי מְכַשְׂרִים
מְעַשִּׂיהֶם, וְלְפַעְמִים לָא נִמְצָא בְשִׁלְמוֹת,

וְכָל שֵׁם וְכַנּוּי סְהִיד עָלֶיהָ, א"ל סְהִיד עָלֶיהָ, דְּאִית לִיהּ יְכוּלַת עַל
כָּל אֵל, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (איוב ה) אָנִי אֲדַרְוֶשׁ אֵל אֵל. אֵל,
מְאִירֵי דְאֵל. אֱלֹהִים סְהִיד עָלֶיהָ, דְּאִיהוּ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים. אֲדַנְיֵי סְהִיד
עָלֶיהָ, דְּאִיהוּ אֲדוּנֵי הָאֲדוּנִים. אוֹף הָכִי כָּל שֵׁם. דְּכָל (סְפִירָה וּמְלָאךָ)
מְלָאךָ אִית לְכָל חַד שֵׁם יְדִיעַ, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא לְכָל פֶּת בְּהוּא שֵׁם
דְּמְלָכָא דִּילִיהּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, אֲשְׁתְּמוּדְעָן לִיהּ בִּיהו"ה.

וְרָזָא דְמְלָכָה, בַּר נֶשׁ חַד יְכִיל לְמַהוּי לִיהּ כַּמְּה סוּסוֹן, אוֹף הָכִי
כָּל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן בְּנוֹי דְאָדָם, וְכָל בְּרָא עָרִיד לְמַהוּי לִיהּ
לְאָבוּי כַּסּוּס וּבְחַמּוֹר לְמַשׁוּי, וּלְמַהוּי כַּפִּיף תַּחֲתוּי, וְהֵאֵי אִיהוּ רָזָא
(תהלים לו) אָדָם וּבְהֶמְהָ תוֹשִׁיעַ יְיָ. דְּאִיהוּ בְּרָא דְאָדָם, וְעַבִּיד גְּרַמְיָה
בְּבִהְמָה תַּחֲתוּי.

וּבְגִין דָּא אִיהוּ פְּקוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא בְּאוּרֵייתָא, לְמַהוּי אַח
מִיבָם לְאַתְתִּיהּ דְאַח, לְמַעַבְד בְּרָא לְאַחוי, בְּגִין דְלֹא
יִתְאַבִּיד מִהוּא עֲלָמָא. וְהֵאֵי אִיהוּ כְּגוֹן רָזָא דְכַלְאִים בְּעִיצִית.
דְּאֲמְרוּ, מַה שְּׂאֲסַרְתִּי לָךְ כְּאֵן, הַתְּרַתִּי לָךְ כְּאֵן. אֲסַרְתִּי לָךְ כַּלְאִים
דְּעֲלָמָא, הַתְּרַתִּי לָךְ כַּלְאִים דְּעִיצִית. אֲסַרְתִּי לָךְ אֲשֶׁת אַח, הַתְּרַתִּי
לָךְ יְבָמָה. כְּגוֹן מְרַכִּיבִים תַּפּוּחִים אוּ דְקָלִים מִן כְּמִינוּ. וְאֲסוּר

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

אָדָם, וְכָל בֶּן עָרִיד לְהִיּוֹת לוֹ לְאָבוּי כַּסּוּס
וּבְחַמּוֹר לְמַשָּׂא וּלְהִיּוֹת כַּפּוֹף תַּחֲתוּי, וְהוּ
סוּד (תהלים לו) אָדָם וּבְהֶמְהָ תוֹשִׁיעַ הוּ. שְׂהוּא
בֶּן שַׁל אָדָם, וְעוֹשֶׂה עֲצָמוּ בְּבִהְמָה תַּחֲתוּי.
וְלִכְּנָן זוּהֵי מְצוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹרָה
לְהִיּוֹת אַח מִיבָם אֶת אֲשֶׁת אַחוי לְעִשׂוֹת בֶּן
לְאַחוי, כְּדִי שְׂלֹא יֵאבֵד מְאוּתוֹ עוֹלָם. וְהוּ
כְּמוֹ סוּד כַּלְאִים בְּעִיצִית. שְׂאֲמְרוּ, מַה
שְּׂאֲסַרְתִּי לָךְ כְּאֵן – הַתְּרַתִּי לָךְ כְּאֵן. אֲסַרְתִּי
לָךְ כַּלְאִים שַׁל הָעוֹלָם – הַתְּרַתִּי לָךְ כַּלְאִים

וְכָל שֵׁם וְכַנּוּי מַעִיד עָלָיו. א"ל מַעִיד עָלָיו
שְׂיֵשׁ לוֹ יְכוּלַת עַל כָּל אֵל, וְהוּ שְׂכַתוּב אָנִי
אֲדַרְשׁ אֵל אֵל. אֵל – בַּעַל הָאֵל. אֱלֹהִים מַעִיד
עָלָיו שְׂהוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים. אֲדַנְיֵי מַעִיד עָלָיו
שְׂהוּא אֲדוּנֵי הָאֲדוּנִים. גַּם כְּךָ כָּל שֵׁם. שְׂלִכְל
(סְפִירָה וּמְלָאךָ) מְלָאךָ יֵשׁ שֵׁם יְדוּעַ, לְהוֹדִיעַ לְכָל
פֶּת בְּאוּתוֹ שֵׁם שַׁל מְלָכּוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל
נּוֹדְעִים לוֹ בִּיהו"ה.

וְסוּד הַדְּבָר – לְכָן אָדָם אַחֵד יְכוּלִים לְהִיּוֹת
כַּמְּה סוּסִים, גַּם כְּךָ כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּנוֹי שַׁל

לְאַרְבַּב מִיַּן בְּשֵׁאֵינוּ מִינוּ. וְאַתְמַר בֵּיהּ (דברים ט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וּבִיבְמָה מַרְפִּיבִין מִיַּן בְּשֵׁאֵינוּ מִינוּ, בְּגִין דְּלֹא לְתַאֲבִיד (להאבד) נֶפֶשׁ הַמֵּת. (דברים כה) וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.

וְהָאִי אִיהוּ רְזָא דְגִלְגּוּל. גִּלְגַּל לִית לִיה תְּנוּעָה בְּלֹא אִמַּת הַמַּיִם, אוּף חֲכִי, אִמַּת הַמַּיִם רְזָא דְאֵת ו', בֵּיה אֲתַעְבִּיד גִּלְגַּל גִּלְגּוּל. וְרְזָא דְמַלְאָה, מַה גִּלְגַּל אֵין לוֹ תְנוּעָה בְּלֹא אִמַּת הַמַּיִם, אוּף חֲכִי, גִּלְגַּל אִיהוּ י', וְלִית לִיה תְּנוּעָה בְּלֹא אִמַּת הַמַּיִם דְּאִיהוּ ו'. יבְמָה ה'. לְהָאִי אִיהוּ בִינָ"ה בִּין יָ"ה. בְּאוֹת י' בְּרָא עֲלֵמָא דְאֵתִי, עוֹלָם אֲרוּזָה, דְּאִיהוּ ו'.

בְּגִין דָּא, מָאן דְּלִית לִיה בֵּן, לָאוּ אִיהוּ מִבְּנֵי עֲלֵמָא דְאֵתִי, דִּימָא לְקַבְּלִיהּ, וּמַנְיָה נְפִיק, מִבְּנֵי־יָהוּ ו', וּמַנְיָה מִתְּפַלְגִין כַּמָּה נַחְלֵי, דְּאִינוּן מְסַבְבִין עֲלֵמָא, עַד דְּחִזְרוּ לִימָא דְנִפְקוּ מִתַּמָּן, וּבְגִין דָּא אָמַר קָרָא, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מִלָּא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים וְגו'. עַד דְּאֵהְדְרוּ בְּגוּוּנָא דְנִפְקוּ.

לשון הקודש

כָּךְ גִּלְגַּל הוּא י' וְאֵין לוֹ תְנוּעָה בְּלִי אִמַּת מַיִם, שֶׁהִיא ו'. יבְמָה ה'. לָזֶה הוּא בִינָ"ה בִּין יָ"ה. בְּאוֹת י' בְּרָא אֵת הָעוֹלָם הַבָּא, עוֹלָם אֲרוּזָה, שֶׁהוּא ו'.

בְּגִלְגַּל זֶה מִי שֵׁאֵין לוֹ בֵּן אֵינוּ מִבְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵימָּלָה לְמוֹלוֹ, וּמַמְנוּ יֵצֵא, מִבְּנֵי־הֵם ו', וּמַמְנוּ נְחָלְקִים כַּמָּה נַחְלִים שְׂמֻסְבְּבִים אֵת הָעוֹלָם, עַד שְׁחֹזְרִים לֵימָּ שִׁינְעָאוּ מִשְׁמָ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַפְּסוּק (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מִלָּא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים וְגו'. עַד שְׁחֹזְרִים כְּמוֹ שִׁינְעָאוּ.

שָׁל צִינְיָת. אִסְרְתִי לָךְ אִשְׁתְּ אַח – הַתְּרַתִי לָךְ יבְמָה. כְּגוֹן מַרְפִּיבִים תְּפוּחִים אוּ דְקָלִים מִיַּן בְּמִינוּ, וְאִסּוּר לְהַרְפִּיב מִיַּן בְּשֵׁאֵינוּ מִינוּ. וְנִאֲמַר בּוֹ (דברים ט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וּבִיבְמָה מַרְפִּיבִים מִיַּן בְּשֵׁאֵינוּ מִינוּ, כְּדִי שְׁלֹא תֵאֲבִיד (להאבד) נֶפֶשׁ הַמֵּת, (שם כה) וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.

וְזִחְוֹ סוּד הַגִּלְגּוּל. גִּלְגַּל אֵין תְּנוּעָה בְּלִי אִמַּת הַמַּיִם, גַּם כָּךְ אִמַּת הַמַּיִם סוּד שָׁל אוֹת ו', כִּהּ נַעֲשֶׂה הַגִּלְגַּל גִּלְגּוּל. וְסוּד הַדְּבָר – מַה גִּלְגַּל אֵין לוֹ תְנוּעָה בְּלֹא אִמַּת הַמַּיִם – גַּם

אוֹף הָכִי, (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּהּ. כַּגִּוּוֹנָא דִּי־הֵיב לָהּ (דף רט"ז ע"א) שְׁלִימָתָא. אִם תָּשׁוּב בְּתִיּוּבְתָא, דְּאִיהוּ בִּינָ"ה בִּין י"ה, עֲלָאָה. אֶת ה' סְלִיקַת בְּאֶת י' לְחַמְשִׁין, עֶשֶׂר זְמַנִּין חֲמִשׁ. הָא אִיהוּ י"ם, י"ה. בִּין, נַחַל דְּנַפְק מִן ימָא, וְאֶת־פְּלִיג לְכַמְה לְכַמְה נַחְלִין, כַּגִּוּוֹנָא דְּאִילְנָא דְּאֶת־פִּשְׁט לְכַמְה עַנְפִּין.

וְאִי לָא חֲזַר נִשְׁמַתָּא שְׁלִימָתָא, כַּגִּוּוֹנָא דְּאֶשְׁתְּלַמַּת. אֲתִמַּר בְּהּ, שָׁם הֵם שָׁבִים לְלַכְתָּ, אִיהִי וְכָל נִשְׁמַתִּין אַחֲרֵינִין. אוֹף הָכִי לָאוּ אִיהוּ שְׁלִים בְּבִין, אִי לִית לִיה בֵּת, דְּאִיהוּ עֲלָמָא דִּין, לְמַחְוֵי שְׁלִים בְּהֵא עֲלָמָא דְּאֶתְבְּרִי בְּה', הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ב) אֱלֹה תולדות השמים והארץ בהבראם. (אלא)

יְהִי"ו, (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹה יַפְעֵל אֵל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ עִם גְּבַר. וְרִשִׁיעֵיִיא דְּאֶתְמַר בְּהוּן, (קהלת ח) וּבִכְן רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וּבָאוּ, גְּרָמוּ אֱלֹה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, דְּאֶתְמַר עֲלֵיהוּ, (עמוס ב) עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל. בְּתַר דְּקַלְקְלוּ גְרַמְיֵיהוּ תְּלַת זְמַנִּין, וְלֹא זָכִי בִּיהִ"ו, דְּאֶתְמַר בִּיהּ (קהלת יא) מְקוֹם שִׁיפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. עַל אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּהֵינּוּ ה'. וְאֶתְדַּנּוּ בְּגִיהֶנּוּ, בְּמִשְׁחִית אַף וְחִימָה.

לשון הקודש

איננו שלם בבן אם אין לו בת, שהיא העולם הזה, להיות שלם בעולם הזה שנברא בה. והו שכתוב (בראשית ב) אֱלֹה תולדות השמים והארץ בהבראם. (אלא)

יְהִי"ו, (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹה יַפְעֵל אֵל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גְּבַר. וְהִרְשָׁעִים שְׁנַאֲמַר בְּהֵם (קהלת ח) וּבִכְן רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וּבָאוּ, גְּרָמוּ (שמות לג) אֱלֹה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר עֲלֵיהֶם (עמוס ב) עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל. אַחֲרֵי שְׁקַלְקְלוּ עַצְמָם שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וְלֹא זָכּוּ בִּיהִ"ו,

גַּם כֵּךְ - (שם יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּהּ. כְּמוֹ שֶׁנָּתַן אוֹתָהּ שְׁלֵמָה אִם תָּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, שֶׁהִיא בִּינָ"ה, בִּין י"ה, עֲלִיוֹן. אוֹת ה' עוֹלָה בְּאוֹת י' לְחַמְשִׁים, עֶשֶׂר פְּעָמִים חֲמִשׁ. הָרִי הִיא י"ם, י"ה. בִּין, נַחַל שְׂיוּצָא מֵהֵים וְנַחֲלֵק לְכַמְה נַחְלִים, כְּמוֹ אֵילִן שְׁמַת־פִּשְׁט לְכַמְה עַנְפִּים.

וְאִם לֹא חֲזָרָה נִשְׁמָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּלְמָה, נֶאֱמַר בְּהּ (שם א) שָׁם הֵם שָׁבִים לְלַכְתָּ, הִיא וְכָל הַנְּשָׁמוֹת הָאֲחֵרוֹת. גַּם כֵּךְ

וּלְבוֹשֵׁיךָ דְתַלְתֵּי אַתְוּן אֵלֶיךָ, אֲשֶׁתְּמוֹדְעִין בְּקִשְׁתָּ, דְּאֵינְוֵן חִינּוּר
 סוּמְק וְיָרוֹק. מָאן דִּי יִתִּי בְּזַמְנָא חָדָא, אִיהוּ חִינּוּר.
 בְּתַנְיָנָא, סוּמְק. בְּתַלְיַתָּא, יָרוֹק. וּבְגִין דְּבִיעֵקֵב אֲתַפְלִילוּ
 אַתְוּוּן, וְאֲשֶׁתְּרֵשׁ אֵילָנָא וְאֲתַנְטַע וְאֲתַרְבָּא, וְאֲתַעֲבִיד אֵיפָא טַבָּא,
 (ישעיה כט) לֹא עָתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְוֲרוּ, לְמַחְוֵי
 מְרַכְבְּתֵיהָ בְּיַצַּר הָרַע, דְּאִיהוּ נְחֹשׁ, וְכָל מִינֵי חַיָּה בִישָׂא. וּבְגִין
 דָּא, (הושע יב) וַיִּשָּׂר אֵל מְלֹאךְ וַיּוֹכֵל. וּבְגִין דְּאֲתַקְרִי אָדָם אֵילָנָא,
 אִיהוּ רֹזָא דָּא, לְאֵילָנָא דְּאֲתַנְטַע בְּאַתְרֵהּ דְּלֹא עֲבִיד אֵיפָא. מַה
 עָבַד. עָקֵר לִיה וּנְטַעִיהָ בְּאַתְרֵהּ אַחְרָא. וּבְגִין דָּא אֲוֹקְמוּהָ מֵאֲרֵי
 מַתְנִיתִין דְּלֹא הָוֵי מוּחָזָק לְמַחְוֵי עָקֵר, עַד דְּאֲזִיל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
 וְאֲתַנְטַע תַּמָּן בְּאַתְתָּא.

אֲוֹף הָכִי צְדִיק, דְּאִיהוּ מְטַלְטֵל מֵאַתְרֵהּ לְאַתְרֵהּ, מִבֵּית לְבַיִת, פְּאֵלוּ
 יִתִּי בְּגִלְגּוּלָא זְמַנִּין סְגִיֵּאִין. וְהֵינּוּ (שמות כ) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד
 לְאֲלֹפִים לְאוֹהֲבָיו, עַד דִּיזְכָּח לְעֵלְמָא (דְּאֵתִי) שְׁלִים. אֲבָל לְחַיִּיבָא,
 לֹא אֵי יִתִּי לִיה יִתִּיר מִתַּלְתֵּי זְמַנִּין. וְאִי חֲזַר בְּתִיּוּבָתָא, אֲתַמַּר בֵּיה
 גְּלוּת מְכַפֶּרֶת עֲזוּן. וּבְגִין דָּא אֲוֹקְמוּהָ מֵאֲרֵי מַתְנִיתִין, צְדִיקִים שׁוֹבִים
 אֵינְן חוֹזְרִים לְעַפְרָם.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

מְלֹאךְ וַיּוֹכֵל. וּמִשׁוּם שְׂאָדָם נִקְרָא אֵילָן, הוּא
 סוּד זֶה לְאֵילָן שְׁנַנְטַע בְּמָקוֹם שְׁלֹא עוֹשֶׂה
 פְּרִי, מַה עֲשֶׂה? עָקֵר אוֹתוֹ וּנְטַעוּ בְּמָקוֹם
 אַחֵר. וּמִשׁוּם זֶה פְּרֻשָׁה בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, שְׁלֹא
 הָיָה מְחָזָק לְהִיּוֹת עָקֵר, עַד שֶׁהִלָּךְ לְאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל וּנְטַע שָׁם בְּאֵשָׁה.

גַּם כִּד צְדִיק, שֶׁהוּא מְטַלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם,
 מִבֵּית לְבַיִת, פְּאֵלוּ יָבֹא בְּגִלְגּוּל פְּעֻמִּים
 רַבּוֹת, וְהֵינּוּ (שמות כ) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים
 לְאוֹהֲבָיו, עַד שֶׁיִּזְכָּח לְעוֹלָם (דְּבָא) שְׁלִים. אֲבָל
 לְרֻשְׁעִים לֹא מְבִיאִים יוֹתֵר מִשְׁלֹשׁ פְּעֻמִּים.

שְׁנַנְטַע בּוֹ (קהלת יא) מָקוֹם שֶׁיּוֹפֵל הָעֵץ שָׁם
 יְהוּא. וְ[עַל אֲרֻבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּהֵינּוּ הִי.
 וְנִדְוֵנוּ בְּגִיהֶנֶם בְּמִשְׁחִית אֵף וְחָמָה.

וּלְבוֹשִׁים שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתוֹת הִלְלוּ נוֹדְעִים
 בְּקִשְׁתָּ, שְׁהֵם לְבָן, אָדָם וְיָרוֹק. מִי שֶׁיָּבֹא בְּזַמֵּן
 אַחֵר הוּא לְבָן, בְּשֵׁנֵי אָדָם, בְּשִׁלְשֵׁי יָרוֹק.
 וּמִשׁוּם שֶׁבִיעֵקֵב נִכְלְלוּ הָאוֹתוֹת, וּנְשַׁרְשׁ
 הָאֵילָן וּנְטַע וְהַתְנַדֵּל וְנַעֲשֶׂה פְּרִי טוֹב - (ישעיה
 כט) לֹא עָתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְוֲרוּ,
 לְהִיּוֹת מְרַכְבְּתוֹ בְּיַצַּר הָרַע, שֶׁהוּא נְחֹשׁ וְכָל
 מִינֵי חַיָּה רָעָה, וּמִשׁוּם זֶה - (הושע יב) וַיִּשָּׂר אֵל

אֵלֶּא קָא רְמִיז, (ויקרא יד) **וְעֶפֶר אַחַר יִקַּח וְטַח אֶת הַבַּיִת.** (איוב לד) **וְאָדָם עַל עֶפֶר יָשׁוּב.** (קהלת יב) **וַיָּשׁוּב הָעֶפֶר עַל הָאָרֶץ בְּשִׁהִיהָ.** בְּגִין דְּהוּא מְנוּנָע, וְלִית בֵּיהּ אֵלֶּא אִשָּׁה רְעָה, יִצֵּר הָרַע, דְּאִתְמַר בָּהּ אִשָּׁה רְעָה צְרַעַת לְבַעֲלָהּ. מָאִי תְקַנְתִּיהּ. יִגְרַשְׁנָה וַיִּתְרַפֵּא. דְּאִיהִי גְרַמַת (בראשית ג) וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם הָאָדָם, דָּא נִשְׁמַתָּא. אִ"ת, בַּת זִוְגוּ דְּאָדָם. (משלי כז) כְּצִפּוֹר נוֹדְדַת מִן קִנְיָה בֵּין אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

וּבְגִין דָּא, (תהלים פד) **גַּם צִפּוֹר מִצְאָה בַיִת, הֵינִנוּ יִבְמָה. וְדָרוֹר קִין לָהּ, הֵינִנוּ גּוֹאֵל, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוּחֶיהָ, בֵּין וּבַת. וּפְאָה אִיהוּ מָאֵן דְּעֵבֶד (לוי) קִינָא,** (ויקרא כה) **וְגָאֵל אֶת מִמְּכַר אָחִיו. דְּאִיהוּ מְכוּר בְּעֵבֶר דִּלְאוּ דִּילִיהּ.**

וּבְגִין דָּא אָמַר מֹשֶׁה, (דברים ג) **וַיִּתְעַבֵּר יְיָ בִּי לְמַעַנְכֶם. הֲכָא הוּא סוּד הָעֵבֶר. רַעְיָא מְהִימְנָא, שׁוֹיב שְׁתִּין רַבּוּא, כְּמָה זְמִינִין דְּאִתִּי בְּגִלְגּוּלָא, וּבְגִין דָּא זְכוּת פְּלָהוּ תְלִיָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אֲוִקְמוּהָ רַבְּנֵן, אִשָּׁה אַחַת יִלְדָה בְּמַעְרִים שְׁשִׁים רַבּוּא בְּכָרִם אַחַד. וְאִתְּ עַל גַּב דְּאֲוִקְמוּהָ רַבְּנֵן בְּמַלְיִן אַחְרָנִין, שְׁבַעִים פְּנִים לְתוֹרָה.**

לשון הקודש

נוֹדְדַת מִן קִנְיָה בֵּין אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. **וּמִשּׁוּם זֶה,** (תהלים פד) **גַּם צִפּוֹר מִצְאָה בַיִת, הֵינִנוּ יִבְמָה. וְדָרוֹר קִין לָהּ, הֵינִנוּ גּוֹאֵל. אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוּחֶיהָ, בֵּין וּבַת. אֲשֶׁרִי מִי שְׁעוּשָׁה (לדס) קִין, (ויקרא כה) וְגָאֵל אֶת מִמְּכַר אָחִיו, שְׁהוּא מְכוּר בְּעֵבֶר מַה שְּׁלָא שְׁלֹו.**

וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר מֹשֶׁה, (דברים ג) **וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם. כָּאֵן הוּא סוּד הָעֵבֶר. רוּעָה גְאָמֵן הַשְּׂאִיר שְׁשִׁים רַבּוּא, כְּמָה פְּעֻמִּים שְׁבַע בְּגִלְגּוּל, וּמִשּׁוּם זֶה זְכוּת כָּלָם תְּלָהּ בּוּ הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם**

וְאִם חֹזֵר בְּתִשּׁוּבָה, נְאֻמַּר בּוּ גְלוּת מְכַפְרַת עוֹן. וּמִשּׁוּם זֶה פְּרֻשׁוּהָ בְּעַלִּי הַמִּשְׁנָה, צְדִיקִים שׁוֹב אֵינֵן חוֹזְרִים לְעַפְרָם.

אֵלֶּא רומי, (ויקרא יד) **וְעֶפֶר אַחַר יִקַּח וְטַח אֶת הַבַּיִת.** (איוב לד) **וְאָדָם עַל עֶפֶר יָשׁוּב.** (קהלת יב) **וַיָּשׁוּב הָעֶפֶר עַל הָאָרֶץ בְּשִׁהִיהָ. מִשּׁוּם שְׁהוּא מְנוּנָע, וְאִין בּוּ אֵלֶּא אִשָּׁה רְעָה, יִצֵּר הָרַע, שְׁנֵאמַר בָּהּ אִשָּׁה רְעָה צְרַעַת לְבַעֲלָהּ. מַה תְּקַנְתּוּ? יִגְרַשְׁנָה וַיִּתְרַפֵּא, שְׁהִיא גְרַמַת (בראשית ג) וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם. הָאָדָם - זִו הַנִּשְׁמַתָּא. אִ"ת - בַּת זִוּג הָאָדָם. (משלי כז) כְּצִפּוֹר**

דְּהָכִי אֲרַח דְּמֵאֲרֵי רִזִּין, אֲמַרִּין מְרַגְלִית לְתַלְמִידֵיהוֹן, וְלֹא
 אֲשַׁתְּמוּדְעוֹן בֵּיהּ בְּרַמְיָא, אַהֲדַר לֹון הֵהוּא מְלָה בְּמַלֵּי
 שְׁחֹק, בְּגִזְוֹנָא דֵההוּא דְאָמַר, דְּבִיּעָה אַחַת, אֲפִילַת שְׁתֵּין בְּרַכִּין.
 וְאַתָּא בִּיּעָה וְנִפְלַת מִן עוֹפָא דֵהָהוּ פָּרַח בְּאִוִּירָא, וּמְחַתָּת אֲלִין
 שְׁתֵּין בְּרַכִּין, וּמֵאֲרֵי דְלִיעֲנוּתָא אָמְרוּ, דְּלֹא אָמַר הוּא אֲלֹא דְבַר
 נֶשׁ כְּתַב שְׁשִׁים בְּרַכִּין, וְאַתָּא בִּיּעָה דְנִפְקַת מִן עוֹפָא וּמְחַקַת שְׁתֵּין
 בְּרַכִּין דְכְתִיבָהּ. וְחַס וְשָׁלוֹם דְּמֵאֲרֵי אוֹרִייתָא אֲמַרִּין מְלִין דֵּשְׁחֹק,
 וּדְבָרִים בְּטָלִים בְּאוֹרִייתָא.

אֲלֹא הָא אוֹקְמוּנָה, (דברים כב) אֲפָרוּחִים, אֲלִין מְאֲרֵי מְשֻׁנָּה. או
 בִּיּעִים, אֲלִין מְאֲרֵי מְקָרָא. וּכְגִזְוֹנָא דְנִפְל מֵההוּא נְפֹול,
 דְאִיהוּ בַר נְפֹלִי, נְפִילַת בִּיּעָה דְאִיהוּ אֲתָרוּג שִׁיעוּרָא בְּכַפִּיּעָה.
 וּבְגִינָה אֲתָמַר (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֶפֶת דְּוִיד הַגּוֹפְלַת.
 וְנִפְלו עֲמָה (שיר השירים ו) שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, דְאִינוּן פְּרִיכִין בָּהּ, כְּגִזְוֹן
 בִּיעַד כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע. וְאִינוּן לְקַבֵּל שְׁשִׁים מַסְכְּתוֹת. וְעֲלָמוֹת אִין
 מְסַפֵּר, אֲלִין (תהלים מה) בְּתוֹלוֹת אַחֲרֵיהּ רַעוּתֵיהּ, דְאִינוּן הַלְכוֹת,
 דְלִית לֹון חוּשְׁבָן.

לשון הקודש

וּמְחַקָּה שְׁשִׁים בְּרַכִּים שֶׁל כְּתִיבָה. וְחַס
 וְשָׁלוֹם שֶׁבְּעֲלֵי הַתּוֹרָה אוֹמְרִים דְּבַרֵּי שְׁחֹק
 וּדְבָרִים בְּטָלִים בְּתוֹרָה.

אֲלֹא כִּד פְּרִשׁוּנָה, (דברים כב) אֲפָרוּחִים - אֲלוֹ
 בְּעֲלֵי מְשֻׁנָּה. או בִּיּעִים - אֲלוֹ בְּעֲלֵי מְקָרָא.
 וּכְמוֹ שֶׁנִּפְל מֵאוֹתוֹ אֲפָרוּחַ, שֶׁהוּא בַר נְפֹלִי,
 נְפִילַת בִּיּעָה שֶׁהוּא אֲתָרוּג שִׁיעוּר שֶׁכַּפִּיּעָה,
 וּבְגִלְגָּלָה נֶאֱמַר (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת
 סֶפֶת דְּוִיד הַנִּפְלַת. וְנִפְלו עֲמָה (שיר ו) שְׁשִׁים
 הֵמָּה מְלָכוֹת, שֶׁחַס כְּרוּכִים בָּהּ, כְּגִזְוֹן בִּיעַד
 כּוֹרְכִים אֶת שְׁמַע. וְחַס כְּנִגְדֵי שְׁשִׁים
 מַסְכְּתוֹת. וְעֲלָמוֹת אִין מְסַפֵּר, אֲלוֹ (תהלים מה)

זֶה פְּרִשׁוּנָה חֲכָמִים, אִשָּׁה אַחַת יִלְדָה
 בְּמִצְרַיִם שְׁשִׁים רַבּוֹא בְּכָרִם אַחַד. וְאַף
 עַל גַּב שְׁחַקְמִים פְּרִשׁוּנָה בְּדְבָרִים אֲחֵרִים
 - שְׂבָעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

שְׁבֹון דְּרַךְ בְּעֲלֵי הַסּוּדוֹת: אוֹמְרִים מְרַגְלִית
 לְתַלְמִידֵיהֶם, וְלֹא נוֹדְעוּ בוֹ בְּרַמְיָהּ, חוּזַר
 לָהֶם אוֹתוֹ דְבַר בְּדַבַּר שְׁחֹק, כְּמוֹ אוֹתוֹ
 שֶׁאָמַר, בִּיּעָה אַחַת הִפִּילָה שְׁשִׁים בְּרַכִּים.
 וּבִאֵה בִּיּעָה וְנִפְלָה מֵעוֹף שֶׁהִיָּה פוֹרַח בְּאִוִּיר
 וְהִכְתָּה שְׁשִׁים בְּרַכִּים אֲלוֹ. וּבְעֲלֵי לִיעֲנוּת
 אָמְרוּ שְׁלֹא אָמַר הוּא, רַק שְׁבֹון אָדָם כְּתַב
 שְׁשִׁים בְּרַכִּים, וּבִאֵה בִּיּעָה שִׁיעֲזָאָה מֵעוֹף

וְהָיָה נִיפּוּל אִיהוּ בֶן יִ"ה אִיהוּ בְּתוּךְ חֲמִשִּׁין תְּרַעִין דְּבִינָה, דְּהֵינּוּ יִ"ה חֲמִשׁ זְמַנִּין עֶשֶׂר ו' אִיהוּ נִיפּוּל, דְּנִפְּל בְּתַר הָהִיא דְּאַתְמַר, (ישעיה יד) אִיךְ נִפְּלַת מִשְׁמַיִם הִילַל בֶּן שָׁחַר וְאַקְרִי נִיפּוּל, וְלֹא נָפַל, וְלֹא נִפְּל. בְּגִין דְּבִיּה נִיפּוּל יִ"ו וְנִחִית בְּהוּן לְגַבֵּי ה' ה', דְּאַתְמַר בְּהוּן (רות א) וְתַלְכְּנָה שְׁתֵּיחַן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים כב) שִׁלַּח תִּשְׁלַח חֵד מִבֵּית רֵאשׁוֹן וְתַנְיִנָא מִבֵּית שְׁנִי, לְאַקְמָא לֹון. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דף רט"ז ע"ב) (תהלים צו) יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְ"תִגַּל הַ"אָרֶץ.

תָּא חֲזִי, הָאִי שְׂמֵשָׂא אֶתְגַּלְיָא בִּימְמָא, וְאַתְכַּסֵּיָא בְּלִילִיָא. וְנִהִיר בְּשֵׁתִין רַבּוּא כְּכַבֵּיָא. אוּף הָכִי רַעֲיָא מְהִימְנָא, בְּתַר דְּאַתְכַּנְיֵשׁ מַעְלָמָא, נִהִיר בְּשֵׁתִין רַבּוּא נִשְׁמַתִּין דִּישְׂרָאֵל, אִי דְרָא כְּדָקָא יָאוּת. וְהָאִי אִיהוּ רְזָא דְגַלְגּוּלָא, דְּאָמַר עָלֶיהָ קַהֲלַת, (קהלת א) דוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וְאוֹקְמוּהָ דְלִית דוֹר פְּחוּת מִשְׁשִׁים רַבּוּא. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמְדַת, דָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. הָהִיא דְאַתְמַר בְּה, (ישעיה יט) וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלֵי, (בראשית כח) וְהָיָה זְרַעְךָ כְּעֵפֶר הָאָרֶץ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

הַשָּׁמַיִם וְ"תִגַּל הַ"אָרֶץ.
בָּא וְרָאָה, הַשְּׂמֵשׁ הַזֶּה מִתְנַלְּה בְּיוֹם, וּמִתְכַּסֶּה בְּלִילָה, וּמֵאִיר בְּשִׁשִּׁים רַבּוּא בּוֹכְבִים. גַּם כִּךְ רוּעָה הַנְּאֻמָּן, כְּשֶׁהִתְכַּנַּס מִהָעוֹלָם, מֵאִיר בְּשִׁשִּׁים רַבּוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אִם הַדּוֹר כְּרָאוּי. וְזֶה סוּד הַגַּלְגּוּל שְׂאֵמַר עָלָיו קַהֲלַת (קהלת א) דוֹר הַלֵּךְ וְדוֹר בָּא. וּפְרֻשׁוּהָ שְׂאִין דוֹר פְּחוּת מִשְׁשִׁים רַבּוּא. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמְדַת - זֶה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, אוּתָהּ שְׂנַאֲמַר בְּה (ישעיה טו) וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלֵי, (בראשית כח) וְהָיָה זְרַעְךָ כְּעֵפֶר הָאָרֶץ.

בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רְעוּתֶיהָ, שְׁהֵן הַלְכוֹת שְׂאִין לְהֵן חֲשִׁבוֹן.

וְאוּתוֹ אֶפְרוּחַ הוּא בֶן יִ"ה, הוּא בְּתוּךְ חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בִינָה, דְּהֵינּוּ יִ"ה חֲמִשׁ פְּעֻמִּים עֶשֶׂר, ו' הוּא נִיפּוּל, שְׁנִפְּל אַחַר אוּתָהּ שְׂנַאֲמַר, (ישעיה יד) אִיךְ נִפְּלַת מִשְׁמַיִם הִילַל בֶּן שָׁחַר. וְנִקְרָא נִיפּוּל, וְלֹא נָפַל, וְלֹא נִפְּל. מִשׁוּם שְׁבוּ נִיפּוּל יֵשׁ יִ"ו, וְיוֹרֵד בְּהֵם לְגַבֵּי ה' ה', שְׂנַאֲמַר בְּהֵן (רות א) וְתַלְכְּנָה שְׁתֵּיחַן. וְהוּ שְׁכְּתוּב (דברים כב) שִׁלַּח תִּשְׁלַח. אַחַד מִבֵּית רֵאשׁוֹן, וְהַשְּׁנִי מִבֵּית שְׁנִי, לְהַקְיָמָם. וְהוּ שְׁכְּתוּב (תהלים צו) יִשְׁמְחוּ

וְעוֹד רָזָא אַחְרָא אוֹקְמוּהָ רַבְּנֵי, הַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא הַדּוֹר שֶׁבָּא, הֵלֶךְ חֲגַר בָּא חֲגַר, הֵלֶךְ סוּמָא בָּא סוּמָא. וְעוֹד אוֹקְמוּהָ רַבְּנֵי, דְּעַתִּיד הָיָה מִשָּׁה לְקַבְּלָא אוֹרֵייתָא בְּדָרָא דְטוֹפְנָא, אֶלָּא בְּגִין דִּיהוּ רְשִׁיעֵיִיא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ו) בְּשָׁנִים הוּא בָּשָׂר. בְּשָׁנִים זֶה מִשָּׁה. וְאִמַּי קָרִי לִיה בְּשָׁנִים. אֶלָּא קַהֲלַת חֶסֶר ב' מִן בְּשָׁנִים לְכַסְפָּא מְלָה. אָמַר (קהלת ח) אֲמַרְתִּי שָׁנִים זֶה הֶבֶל.

וְאוֹקְמוּהָ עַל יְתָרוֹ, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ קִינִי, שֶׁנִּפְרָד מִקִּינִי. קָם בּוֹצִינָא קְדִישָׁא וְאָמַר, עַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ד) קִנִּיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה. דְּחֻזָּאת לִיה בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ, דְּעַתִּידִין בְּנוֹי לְמִיתַב בְּלִשְׁבַת הַגְּזִית.

וְאוֹף הָכִי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, דְּהוּהוּ דְחִיקָא לִיה שְׁעֵתָא, דְּלָא הָוָה לִיה אֶלָּא קַב חַרוּבִין מְעַרְב שַׁבַּת לְעַרְב שַׁבַּת, כְּמוֹ לְרַבִּי חֲנִינָא. אִמַּי הָאִי, בְּתַר דְּחֻזַּת בַּת קוּל נִפְקַת וְאוֹמְרַת, כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ אִינוּ נִיזוֹן אֶלָּא בְּשִׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי.

אֶלָּא אִיהוּ גְרָם קוֹדֵם, דְּחַרְב ק"ב מִן י', דְּאִיהוּ יב"ק. אוֹף הָכִי לָא הָוָה לִיה אֶלָּא קַב חַרוּבִין. דְּאֶת י' אִיהוּ יְחוּד, וּמְנִיָּה

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

זֶה כְּתוּב (בראשית ד) קִנִּיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה. שְׂרָאָתָה אוֹתוֹ בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ שְׁעֵתִידִים בְּנוֹי לְשַׁבַּת בְּלִשְׁבַת הַגְּזִית.

וְגַם כֶּךָ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, שְׁהִיָּתָה דְחוּקָה לוֹ הַשְּׁעָה, שְׁלָא הָיָה לוֹ אֶלָּא קַב חַרוּבִים מְעַרְב שַׁבַּת לְעַרְב שַׁבַּת, כְּמוֹ לְרַבִּי חֲנִינָא. לָמָּה זֶה? לְאַחַר שִׁנְיָאָה בַּת קוּל וְאוֹמְרַת: כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ אִינוּ נִזוֹן אֶלָּא בְּשִׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי. אֶלָּא הוּא גְרָם קוֹדֵם שֶׁחַרְיִיב ק"ב מִן י', שֶׁהוּא יב"ק. גַּם כֶּךָ לָא הָיָה לוֹ אֶלָּא קַב חַרוּבִים, שְׂאוֹת י' הִיא יְחוּד, וּמְנִיָּה בָּאָה

וְעוֹד סוּד אַחַר בְּאֵרוֹ הַחֲכָמִים, הַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא הַדּוֹר שֶׁבָּא. הֵלֶךְ חֲגַר בָּא חֲגַר, הֵלֶךְ סוּמָא בָּא סוּמָא. וְעוֹד פְּרֻשָׁה חֲכָמִים, שְׁעֵתִיד הָיָה מִשָּׁה לְקַבְּלָא תוֹרָה בְּדוֹר הַמַּבּוּל, אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁהִיוּ רְשָׁעִים, וְהוּוּ שְׁכַתּוּב (שם ו) בְּשָׁנִים הוּא בָּשָׂר. בְּשָׁנִים זֶה מִשָּׁה. וְלָמָּה קָרָא לוֹ בְּשָׁנִים? אֶלָּא קַהֲלַת חֶסֶר ב' מִבְּשָׁנִים לְכַסְפּוֹת הַדְּבָר. אָמַר, (קהלת ח) אֲמַרְתִּי שָׁנִים זֶה הֶבֶל.

וּפְרֻשָׁה עַל יְתָרוֹ, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ קִינִי? שֶׁנִּפְרָד מִקִּינִי. קָם מְנוּרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר, עַל

אֲתִיָּא נְבִיעוּ לְאֵת ב', דְּאִיְהִי בְרָכָה, וְאִיְהִי קֹדֶשׁ, וּמִנִּיָּה אֲתִקְדָּשׁ
 ק, דְּאִיְהִי קֹדֶשׁ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פִּדְתִּי גָרִים לְמַהוּי חֲרוּבִין דִּילִיָּה
 ק"ב, דְּאִינּוּן קַ"דוּשָׁה בְּרָכָה, אוֹף הָכִי לָא הוּהּ לִיָּה אֶלָּא קַב
 חֲרוּבִין, אוֹף הָכִי אִיּוֹב בֶּן יִבְמָה הוּהּ, וּבְגִין דָּא אֲתַעֲנַשׁ, עַל מַה
 דְּאִירַע לוֹ כְּבָר.

וְאִינּוּן דְּלָא יָדְעִי רְזָא דָּא, אֲמַרִי בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי לָאוּ בְזוֹתָא
 תְּלִיָּא מַלְתָּא, אֶלָּא בְּמִזְלָא תְּלִיָּא מַלְתָּא. וְהָא תּוּינָא
 לְאַבְרָהָם דְּחֻזָּא בְּמִזְלֵיהּ, דְּלָא הוּהּ עֲתִיד לְמַהוּי לִיָּה בְּרָא, וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק לִיָּה לְבְרָא, כְּדִכְתִּיב (בראשית טו) וַיֵּצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה
 וַיֹּאמֶר הֶבֶט וּגּוֹ'. וְאוֹקְמוּהָ, דְּאָמַר לִיָּה צֵא מֵאַצְטַנְיִנּוֹת שְׁלָדָּה,
 וְהַעֲלֵהוּ לְמַעְלָה מִחַפְכָּבִים, וְאָמַר לוֹ הֶבֶט נָא הַשְּׁמִימָה וּסְפוֹר
 הַכְּכָבִים. עַד הֵכָא מַלִּין דְּרַבְּנָן, וְצָרִיךְ לְפַרְשָׁא לּוֹן בְּדֶרֶךְ גִּסְתָּר.

תָּא תּוּי, כָּל בְּרִיין דְּעַלְמָא, קוּדָם דְּאֲתִיְיָהִיבַת אוֹרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל,
 הוּוּ תְּלִיין בְּמִזְלָא, וְאַפִּילוּ בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי. אֲבָל בְּתַר
 דְּאֲתִיְיָהִיבַת אוֹרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל, אֲפִיק לּוֹן מַחֲיוּבָא דְּכַכְבֵּיָא וּמְזֻלֵי.
 וְדָא אוֹלִיפְנָא מֵאַבְרָהָם. בְּגִין דְּחֻזָּא עֲתִידִין בְּנוֹי לְקַבְּלָא ה'

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

שְׁכַתוּב (שם טו) וַיֵּצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר
 הֶבֶט וּגּוֹ'. וּפְרֻשׁוּהָ שְׁאָמַר לוֹ: צֵא
 מֵאַצְטַנְיִנּוֹת שְׁלָדָּה, וְהַעֲלֵהוּ לְמַעְלָה
 מִחַפְכָּבִים, וְאָמַר לוֹ: הֶבֶט נָא הַשְּׁמִימָה
 וּסְפוֹר הַכּוּכְבִּים. עַד כָּאן דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ,
 וְצָרִיךְ לְפַרְשׁ אוֹתָם בְּדֶרֶךְ גִּסְתָּר.

בָּא וְרָאָה, כָּל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם, קָדָם שְׁנַתְנָה
 הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל הָיוּ תְּלוּיִים בְּמִזְלָה, וְאַפִּילוּ
 בְּנֵים חַיִּים וּמְזוּנּוֹת. אֲבָל אַחַר שְׁנַתְנָה
 תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הוּצֵא אוֹתָם מַחֲיוּב
 כּוּכְבִּים וּמְזֻלוֹת, וְזֶה לְמַדְנֵי מֵאַבְרָהָם,

נְבִיעָה לְאוֹת ב', שְׁהִיא בְרָכָה, וְהִיא קֹדֶשׁ,
 וּמִמְנָה מִתְקַדָּשׁ ק, שְׁהִיא קֹדֶשׁ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר
 בֶּן פִּדְתִּי גָרִם לְהִיּוֹת חֲרוּבִים שְׁלוֹ ק"ב, שְׁהִם
 קַ"דוּשָׁה בְּרָכָה. גַּם כִּף לָא הוּהּ לוֹ אֶלָּא קַב
 חֲרוּבִים. גַּם כִּף אִיּוֹב בֶּן יִבְמָה הוּהּ, וּמִשּׁוּם
 זֶה נַעֲנַשׁ עַל מַה שְׁכַבֵּר אִירַע לוֹ.

וְהִם שְׁלָא יָדְעוּ סוּד זֶה, אֲמַרוּ, בְּנֵים חַיִּים
 וּמְזוּנּוֹת לָא בְזוֹת תְּלוּי הַדְּבָר, אֶלָּא בְּמִזְלָה
 תְּלוּי הַדְּבָר. הָרִי רְאִינוּ אֵת אַבְרָהָם שְׂרָאָה
 בְּמִזְלוֹ שְׁלָא הוּהּ עֲתִיד לְהִיּוֹת לוֹ בֶּן,
 וְהַקּוּדֶשׁ כְּרוּךְ הוּא הוּצֵאוֹ הַחוּצָה, כְּמוֹ

מֵאַבְרָהָם, דְּאִיְהִי חֲמִשָּׁה חֳמִשֵּׁי תוֹרָה. דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ב) אֱלֹהֵי
 תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, בְּה' בְּרָאָם. אָמַר לְאַבְרָהָם, בְּגִין
 הַיְיָ דְּאִתְּוֹסְפָּה בְּשִׁמְךָ, הַשָּׁמַיִם תַּחֲתֶיךָ, וְכָל כְּכַבְיָא וּמְזִילֵי דְנִהִירִין
 בָּהּ. וְלֹא עוֹד, אֱלֹא דְאִתְמַר בָּהּ (בראשית מז) ה"א לָכֶם זָרַע, וְזָרַעְתֶּם
 בָּה' א. (בראשית כא) כִּי בִיעָחֵק יִקְרָא לְךָ זָרַע.

וּבְגִין דָּא, כָּל הַמְשַׁתְּדֵל בְּאוּרֵייתָא, בְּטִיל מְנִיָּה חַיּוּבָא דְכְּכַבְיָא
 וּמְזִילֵי. אִי אוּלִיָּהּ לָהּ כְּדִי לְקִיָּמָא פְּקוּדָהָא. וְאִם לָאוּ, כְּאֵלוּ
 לֹא אֲשַׁתְּדֵל בָּהּ, וְלֹא בְטִיל מְנִיָּה חַיּוּבָא דְכְּכַבְיָא וּמְזִילֵי. כָּל שְׂפָן
 עֲמֵי הָאָרֶץ דְּאֵינּוּן אֲתַמְתְּלֵן לְבְּעִירָן. דְּאוּקְמוּהָ עָלֵיהּוּ (דברים כז)
 אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה, דְּלֹא אֲתַבְטְלוּן מִנְהוּן חַיּוּבָא דְכְּכַבְיָא
 וּמְזִילֵי.

אַנּוּשׁ כְּחֲצִיר יָמִיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה בֶּן יְצִיץ, (תהלים קג) וְאִתְמַר בֵּיהּ,
 (תהלים לז) נֶעַר הָיִיתִי גַם זְקֵנְתִּי. לְבַתֶּר (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי
 עֲלוּמִיו. דְּאֵילָנָא דְּאִתְקַצִּיעוּ עֲנַפֵּין עֲתִיקִין דִּילֵיהּ, וְצִמְחוּ כְּמַלְקָדְמִין
 בְּשַׁרְשׁוּי, אֲהַדְרוּ בְּעֵלְמָא כְּמַלְקָדְמִין. מִיתוּ סְבִין, וְאִתְהַדְרוּ לְהֵאֵי
 עֵלְמָא עוֹלָמִין. וְהֵינּוּ רְזָא דְּמַחְדָּשׁ קֳדָשׁ בְּרִידָא הוּא בְּכָל יוֹם

לשון הקודש

בָּהּ, וְלֹא כְּטִל מְנִיָּה חַיּוּב פּוֹכְבִים וּמְזִלוֹת.
 כָּל שְׂפָן עֲמֵי הָאָרֶץ שְׁנַמְשְׁלוּ לְבִהֲמוֹת,
 שְׂבָאוּ עֲלֵיהֶם (דברים מז) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל
 בְּהֵמָה, שְׁלֹא הִתְבַּטְלוּ מֵהֶם חַיּוּב שְׁל
 פּוֹכְבִים וּמְזִלוֹת.

אַנּוּשׁ כְּחֲצִיר יָמִיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה בֶּן יְצִיץ
 (תהלים קג). וְנֵאמַר בּוּ (שם לז) נֶעַר הָיִיתִי גַם זְקֵנְתִּי.
 אַחַר כֵּךְ (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמִיו. שְׂאֵילֵן
 שְׁנַקְצִיעוּ עֲנַפֵּים עֲתִיקִים שְׁלוּ וְצִמְחוּ כְּמוֹ
 מַקְדָּם בְּשַׁרְשׁוּי, חֲזָרוּ בְּעוֹלָם כְּמַקְדָּם. מִתּוֹ
 זְקֵנִים, וְחֲזָרוּ לְעוֹלָם הַזֶּה עֲלֵמִים. וְזֵהוּ סוּד
 שְׂמַחְדָּשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם תְּמִיד

מְשׁוּם שְׁהִיוּ בְּנֵי עֲתִידִים לְקַבֵּל ה'י
 מֵאַבְרָהָם, שְׁהִיא חֲמִשָּׁה חֳמִשֵּׁי תוֹרָה,
 שְׁנֵאמַר בָּהּ (שם א) אֱלֹהֵי תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, בְּה' בְּרָאָם. אָמַר
 לְאַבְרָהָם: בְּגַלַּל הַה' הַזֶּה שְׁנוּסְפָה לְשִׁמְךָ,
 הַשָּׁמַיִם תַּחֲתֶיךָ וְכָל הַפּוֹכְבִים וְהַמְזִלוֹת
 שְׂמֵאִירִים בָּהּ. וְלֹא עוֹד, אֱלֹא שְׁנֵאמַר בָּהּ
 (שם מז) ה"א לָכֶם זָרַע. וְזָרַעְתֶּם בָּה' א. (שם כא)
 כִּי בִיעָחֵק יִקְרָא לְךָ זָרַע.

וּמְשׁוּם זֶה, כָּל הַמְשַׁתְּדֵל בְּתוֹרָה כְּטִל מְנִיָּה
 חַיּוּב פּוֹכְבִים וּמְזִלוֹת, אִם לֹמַד אוֹתָהּ כְּדִי
 לְקַנֵּם מִצְוֹתֶיהָ. וְאִם לֹא – כְּאֵלוּ לֹא הִשְׁתְּדֵל